

Správa o pôsobení Slovenskej republiky v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2018

Úvod

Správa o pôsobení Slovenskej republiky v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu (ďalej len „MKM“) za rok 2018 (ďalej len „Správa“) bola spracovaná na základe úlohy vyplývajúcej z uznesenia vlády SR č. 539/2012 z 10. októbra 2012, ktorá ukladá Ministerstvu zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (ďalej len „MZVEZ SR“) povinnosť raz ročne predložiť vláde SR na prerokovanie správu o komplexnom civilnom a vojenskom pôsobení SR v aktivitách MKM. V poradí siedma správa bola spracovaná v gescii MZVEZ SR s využitím podkladov vecne príslušných ministerstiev - Ministerstva obrany SR (ďalej len „MO SR“), Ministerstva vnútra SR (ďalej len „MV SR“) a Ministerstva financií SR (ďalej len „MF SR“). Správa obsahuje informáciu o zapojení Ozbrojených síl SR (ďalej len „OS SR“), Policajného zboru (ďalej len „PZ“), Finančnej správy SR, MZVEZ SR a ďalších civilných expertov do riešenia krízových situácií vo svete za rok 2018, pričom opisuje komplexné civilné a vojenské pôsobenie SR v kontexte snáh medzinárodného spoločenstva. Uvedený je tiež výhľad pôsobenia SR v MKM na rok 2019.

I. Východiská pôsobenia SR v medzinárodnom krízovom manažmente v roku 2018

Bezpečnostné prostredie prechádzalo v roku 2018 dynamickým vývojom. Menilo sa pomerne rýchlo a krízové situácie často vznikali nepredvídane. Zlá bezpečnostná situácia v mnohých regiónoch sveta, zlyhávanie štátov, rýchly demografický rast, spolu s globálnymi problémami ako sú chudoba, epidémie a dôsledky klimatickej zmeny, či nedostatok potravín a pitnej vody, vytvárali silný tlak na vznik nových kríz a konfliktov a s nimi súvisiace presídľovanie obyvateľstva hľadajúceho záchranu v prosperujúcom svete. Zlyhávajúce štáty sú naďalej zdrojom nestability, konfliktov a vynútenej migrácie, a navyše slúžia ako útočisko pre teroristov.

Nárast unilateralizmu a formovanie nových mocenských centier v globálnej politike má za následok znižovanie konsenzuálnosti v medzinárodných vzťahoch a častokrát spochybňovanie hodnotových základov medzinárodnej politiky, dôvery a porozumenia medzi štátmi. Pokračovalo porušovanie základných princípov a noriem medzinárodného práva, oslabovanie mechanizmov kooperatívnej bezpečnosti, ako aj erózia procesov kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia. Bezpečnostné prostredie a stabilitu narušili i teroristické útoky, extrémizmus, použitie chemických zbraní, nelegálna migrácia, kybernetické útoky, šírenie dezinformácií a hybridné hrozby.

Situácia v juhovýchodných oblastiach Ukrajiny je zdrojom dlhodobého konfliktu a zvyšovania napätia a ovplyvňuje bezpečnostnú situáciu na celom území Ukrajiny, v oblasti Čierneho mora, ako aj v strednej a východnej Európe. Vzťahy štátov EÚ a NATO s Ruskou federáciou sa po nelegálnom pričlenení časti územia Ukrajiny k Ruskej federácii zásadným spôsobom zhoršili, vzájomne boli uplatnené sankčné opatrenia, vojenský potenciál a aktivity Ruskej federácie v blízkosti členských štátov EÚ a NATO narástli, v dôsledku čoho bolo vojensky posilnené východné krídlo NATO. Prvýkrát v histórii nezávislej SR bolo koncom roka 2018 v susednej krajine – Ukrajine vyhlásené stanné právo.

Západný Balkán stále nie je dostatočne stabilizovaný, aj napriek pokračujúcim integračným procesom. Vo viacerých krajinách regiónu reformy nenapredujú dostatočne rýchlo, pretrvávajú nacionalizmus, ekonomické problémy a korupcia, ako aj škodlivé pôsobenie vonkajších aktérov usilujúcich sa o získanie či presadenie svojho vplyvu.

Zdrojom nestability je región Blízkeho a Stredného východu, kde pretrvávajú vojenské konflikty, konkurujúce snahy o dominanciu regionálnych mocností a náboženských smerov, územné spory, expandovanie ideológií používajúcich terorizmus ako nástroj svojho pôsobenia, náboženský extrémizmus, sociálno-ekonomická stagnácia a úpadok, nelegálna migrácia, energetická nedostatočnosť, nedostatok vody a s tým súvisiaci nedostatok potravín, populačný rast, a šírenie konvenčných a nekonvenčných zbraní. Kampaň medzinárodnej koalície proti Islamskému štátu v Sýrii, Iraku a Líbyi vedie k transformácii jeho aktivít do asymetrických hrozieb.

Ďalšiu výzvu pre medzinárodnú bezpečnosť predstavuje Afrika, v dôsledku hrozby šírenia terorizmu, radikalizácie, násilného extrémizmu, organizovaného zločinu a pirátstva, ako aj nestability štátov a nelegálnej nekontrolovateľnej migrácie. Častým problémom je porušovanie ľudských práv, nedostatky v demokracii, zlá ekonomická situácia, nedostatok potravín a rýchly demografický rast.

Odpoveďou na zhoršujúce sa bezpečnostné prostredie je dôraz na spoluprácu a spoločný postup v otázkach bezpečnosti na pôde medzinárodných organizácií. V rámci EÚ pokračuje implementácia Globálnej stratégie pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku, naštartovaná bola stála štruktúrovaná spolupráca v oblasti obrany (PESCO) a členské štáty sa zaviazali poskytnúť zvýšené príspevky do civilných misií EÚ. EÚ má v súčasnosti nasadených 6 vojenských a 11 civilných misií a operácií v Afrike, Bosne a Hercegovine, Gruzínsku, Iraku, Kosove*, na palestínskych územiach a na Ukrajine.

Bruselský summit NATO v júli 2018 upevnil jednotu a solidaritu spojencov, ktorí potvrdili pripravenosť zdieľať zodpovednosť za členstvo v Aliancii, vrátane investícií do obrany a naplnenia záväzkov zo summitov z Walesu a Varšavy. NATO pokračovalo v posilňovaní stability za svojimi hranicami. Na južnom vektore pôsobí NATO v rámci operácií v Stredozemnom mori a v Afganistane a taktiež v Iraku. V boji proti terorizmu sa NATO zapojilo do Globálnej koalície pre porážku ISIS. Smerom na východ NATO pokračovalo v praktickej a politickej podpore partnerských krajín, vrátane Ukrajiny i Gruzínska, a posilňovalo svoje východné krídlo na Pobaltí.

MO SR, MV SR a MF SR prostredníctvom vyslania svojich príspevkov do vojenských operácií a civilných misií v roku 2018 aktívne participovali na plnení záväzkov súvisiacich s členstvom v EÚ, NATO, OSN a OBSE. Aktivita SR v MKM zahŕňali širokú škálu úloh od taktických a poradenských činností, výcvikových aktivít, po poskytovanie expertízy najmä v oblasti polície, ako aj hraničnej a colnej kontroly. Súčasťou civilného krízového manažmentu je aj monitorovanie implementácie mierových dohovorov a dohôd o prímerí a opatrenia na ochranu práv menšín a demokracie, ako aj niektoré činnosti v rámci reformy bezpečnostného

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

sektora. Mechanizmus prípravy, vysielania a financovania civilných expertov^[1] je v podmienkach SR upravený zákonom č. 503/2011 Z. z. o vysielaní civilných expertov na výkon práce v aktivitách krízového manažmentu mimo územia SR.

II. Účasť SR v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu

SR sa v roku 2018 aktívne zapájala do aktivít MKM v oblastiach svojho prioritného zahraničnopolitického záujmu. Zástupcovia SR sa podieľali na upevňovaní mieru, stability a bezpečnosti v Európe a vo svete účasťou v operáciách, misiách a asistenčných aktivitách v Afganistane, Albánsku, Bosne a Hercegovine, na Cypre, Golanských výšinách, v Gruzínsku, Haiti, Iraku, Macedónsku, Moldavsku, Srbsku vrátane Kosova, Stredozemnom mori a na Ukrajine. Príslušníci PZ boli okrem civilných misií MKM zapojení aj do zabezpečovania ochrany bezpečnosti EÚ v rámci bilaterálnych dohôd s členskými krajinami EÚ, konkrétne s Chorvátskom a Českou republikou.

SR v rámci EÚ pôsobí vo vojenskej operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine, civilnej misii EULEX v Kosove, civilnej asistenčnej misii EUAM na Ukrajine, monitorovacej misii EUMM v Gruzínsku a civilnej misii EUBAM na hranici Moldavska a Ukrajiny. SR podporila úsilie EÚ zamerané na boj s nelegálnou migráciou a v roku 2018 pokračovala v účasti vo vojenskej námornej operácii EUNAVFOR MED SOPHIA v Stredozemnom mori. Zámer PZ na rok 2018 sa podarilo naplniť, navýšený bol počet príslušníkov v misiách EULEX Kosovo a EUMM Gruzínsko a počet príslušníkov v misii EUAM Ukrajina sa podarilo udržať na rovnakej úrovni. V roku 2018 bolo do misií EÚ vyslaných celkom 19 príslušníkov PZ.

SR bude v roku 2019 pokračovať v posilňovaní civilnej a vojenskej dimenzie MKM EÚ a bude podporovať rozvoj spolupráce EÚ a NATO v oblasti bezpečnosti a obrany. Ozbrojené sily SR (ďalej len „OS SR“) plánujú v roku 2019 pokračovať v pôsobení v EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine, kde si SR ako vedúca krajina styčných a pozorovacích tímov štandardne udržiava vysoký kredit. Opätovné vyslanie príspevku OS SR operácie EUNAVFOR MED SOPHIA na loď nemeckých námorných síl je plánované v roku 2020. OS SR majú zámer pokračovať v účasti v misii EUMM Gruzínsko vyslaním jedného príslušníka. Príslušníci PZ budú v roku 2019 naďalej plniť úlohy v rámci misií EUBAM Moldavsko a Ukrajina, EUMM Gruzínsko, EULEX Kosovo a EUAM Ukrajina. MF SR má spolu s finančnou správou v roku 2019 záujem o udržanie aktívnej účasti svojich expertov v misiách civilného krízového manažmentu a prípadne aj na posilnení svojich kapacít v kľúčových regiónoch z hľadiska zahraničnopolitických záujmov SR, v rozsahu svojich finančných a personálnych možností.

SR v rámci NATO v roku 2018 vyslala v dvoch rotáciách celkovo 304 príslušníkov OS SR do posilnenej predsunutej prítomnosti v Lotyšsku, čím operačne podporila spoločné úsilie spojencov o dôveryhodnejšiu a akcieschopnejšiu Alianciu. SR navýšila počty príslušníkov OS SR v Afganistane v rámci mandátu schváleného NR SR a zapojila sa do výcvikovo-poradenskej aktivity NATO v Iraku, ktorá bola pretransformovaná na nevojovú výcvikovú misiu NATO v Iraku (NMI). SR najmä v Iraku získala uznanie za rozsah a kvalitu výcviku v oblasti odminovania a opráv vojenskej techniky sovietskeho pôvodu. Civilný expert MO SR pôsobí v Styčnom úrade NATO v Kyjeve. V roku 2019 plánuje SR navýšiť svoje vojenské pôsobenie v Afganistane v rámci aktuálne platného mandátu NR SR a tiež pokračovať v účasti v Misii

^[1] Centrálna evidencia expertov SR v oblasti civilného krízového manažmentu bola zriadená na základe uznesenia vlády č. 572 zo 6.7.2005. Register disponibilných civilných expertov z rôznych oblastí expertízy vedie a polročne aktualizuje MZVEZ SR.

NATO v Iraku. Zároveň bude pokračovať v posilnenej predsunutej prítomnosti (enhanced Forward Presence - eFP) v Poľsku a Pobaltí aj po 1. júli 2019.

V rámci OSN prevzali OS SR od 1.9.2018 zodpovednosť za celý 4. Sektor mierovej misie UNFICYP na Cypre ako vedúca krajina, pričom počet slovenských príslušníkov v nej sa zvýšil zo 159 na 243 členov. OS SR majú zámer pokračovať v účasti v misii UNFICYP na Cypre a v misii UNTSO na Golanských výšinách. Zámer udržať v roku 2018 počty príslušníkov PZ pôsobiacich v misiách OSN sa podarilo naplniť, celkovo pôsobilo v týchto misiách 13 príslušníkov PZ. V súvislosti s cieľom OSN zvýšiť počet žien pracujúcich v OSN pôsobilo v priebehu roku 2018 v misiách OSN celkom 20 profesionálnych vojačiek OS SR a 6 príslušníčok Vojenskej polície v misii na Cypre. MV SR plánuje udržať príspevky PZ v misii MINUJUSTH na Haiti a v misii UNFICYP na Cypre. Bolo by vhodné, aby sa SR v rokoch 2019 až 2020 pokúsila o posilnenie prítomnosti v Úrade UNDP na Ukrajine, aj s ohľadom na úlohu predsedníctva SR v OBSE.

V misiách OBSE pôsobilo v roku 2018 celkovo 15 občanov SR (3 ženy, 12 mužov) na Ukrajine, v Macedónsku, Srbsku a Albánsku. PZ plánuje v roku 2019 naďalej vyvíjať úsilie o navýšenie príspevkov v misiách OBSE, čo taktiež súvisí s úlohou SR, ktorá v roku 2019 predsedá OBSE. V súvislosti s predsedníctvom SR v OBSE by bolo vhodné, aby malo Slovensko v rokoch 2019 až 2020 posilnené zastúpenie v misiách OBSE, najmä však v Špeciálnej monitorovacej misii (SMM) na Ukrajine v centrále v Kyjeve, kde prebiehajú všetky najdôležitejšie aktivity týkajúce sa rozhodovania, fungovania a procesnej stránky misie.

II.1 Misie a operácie EÚ

II.1.1 EUFOR ALTHEA Bosna a Hercegovina

Vojenská operácia EUFOR ALTHEA bola zriadená v decembri 2004, je súčasťou komplexného prístupu EÚ k bezpečnostnej, politickej a sociálno-ekonomickej stabilizácii Bosny a Hercegoviny (BaH) a zapadá do celkovej mozaiky stabilizačných cieľov EÚ v regióne západného Balkánu. Mier, stabilita, rozvoj a prosperita celého regiónu patria naďalej medzi priority slovenskej zahraničnej politiky. Sily pôsobiace v operácii majú mandát Bezpečnostnej rady OSN, ktorý je predĺžovaný na ročnej báze. Na základe výsledkov strategickej revízie operácie z januára 2018 boli postupne ukončované jej neexekutívne úlohy v oblasti budovania kapacít, výcviku, odminovania a likvidácie nadbytočných zbraní, munície a výbušnín. Operácia pokračuje v plnení dôležitých exekutívnych úloh spojených so zaistením bezpečného prostredia a voľného a bezpečného pohybu v krajine. Ďalšia strategická revízia operácie je naplánovaná v roku 2019.

Ťažiskom pôsobenia príslušníkov OS SR bolo plnenie operačných úloh styčných a pozorovacích tímov, ktoré zahŕňajú najmä monitorovaciu činnosť v priestore zodpovednosti, zabezpečovanie styku s predstaviteľmi miestnej samosprávy vo vymedzenom regióne priestoru operácie a vykonávanie tzv. styčnej činnosti a spolupráce s vládnyimi a mimovládnyimi organizáciami, ako aj štruktúrami medzinárodných organizácií s cieľom zabezpečenia adekvátnej reakcie EÚ na možné zmeny bezpečnostnej situácie v krajine. Prioritnou úlohou slovenského príspevku bolo obsadzovanie pozícií troch styčných a pozorovacích tímov (LOT - Liaison and Observation Team) v mestách Novo Sarajevo, Višegrad, Foča a funkciu náčelníka koordinačného centra LCC (LOT Coordination Center) na základni Butmir v Sarajeve. Náčelník LCC je jedným z dvoch riadiacich prvkov veliteľa EUFOR, ktoré zabezpečujú plnenie

reálnych operačných úloh v priestore operácie. Úlohou SR ako vedúcej krajiny bolo zabezpečovať funkciu riadiaceho a koordinačného prvku v medzinárodnom prostredí medzi LOT tímami a zložkou veliteľstva EUFOR, zodpovednou za zabezpečenie situačného prehľadu pre veliteľa EUFOR. SR si ako vedúca krajina v štruktúre LOT udržiava štandardne vysoký kredit, za čo bolo náčelníkovi LCC vyslovené uznanie a poďakovanie veliteľa EUFOR. Z trojice najlepších styčných pozorovacích tímov vybraných veliteľom EUFOR boli dva slovenské. Celkovo bolo v roku 2018 v dvoch rotáciách do EUFOR ALTHEA vyslaných 44 príslušníkov OS SR (z toho 2 ženy).

II.1.2 EULEX Kosovo

Civilná misia EULEX Kosovo bola zriadená vo februári 2008 s cieľom podporiť posilňovanie vlády práva na území Kosova. V rámci angažovania sa na západnom Balkáne je pôsobenie slovenských expertov v tejto misii dôležitým príspevkom a prejavom podpory pre európsku perspektívu regiónu. Hlavnou úlohou misie je podporovať príslušné inštitúcie právneho štátu v Kosove na ceste k zvýšeniu efektívnosti, udržateľnosti, multietnickej príslušnosti a zodpovednosti, bez politických zásahov a pri plnom dodržiavaní osvedčených postupov EÚ. Misia tiež napomáha dialógu medzi Prištinou a Belehradom pri implementácii a dodržiavaní vzájomných dohôd a podporuje premiestnené súdne konania v Haagu. Koncom roka 2018 bola dokončená vnútorná rekonfigurácia misie a ukončené jej exekutívne súdne úlohy. Misia bude naďalej monitorovať vybrané prípady a súdne konania v kosovských inštitúciách kriminálnej a občianskej justície a bude pokračovať v monitorovaní a poskytovaní poradenstva pre kosovskú nápravnú službu. V roku 2018 pôsobili v misii 4 príslušníci PZ.

II.1.3 EUMM Gruzínsko

Monitorovacia misia EUMM na území Gruzínska bola spustená v októbri 2008 v reakcii na vývoj bezpečnostnej situácie. Účasť slovenských expertov v EUMM je v línii zahranično-politických priorít SR týkajúcich sa pôsobenia v krajinách Východného partnerstva. Hlavnou úlohou misie je posilňovanie opatrení na budovanie dôvery medzi Gruzínskom a odštiepenými územiami Abcházska a Južného Osetska, normalizácia vzťahov, uvoľňovanie napätia vo forme sprostredkovania kontaktov a poskytovanie informácií potrebných pre proces prijímania politických rozhodnutí v EÚ. Misia monitoruje kroky a stav bezpečnostných síl Gruzínska, pôsobenie bezpečnostných síl Ruska na odštiepených územiach Abcházska a Južného Osetska a celkovú situáciu pozdĺž administratívnych línií s týmito územiami, ako aj dodržiavanie ľudských práv a návrat utečencov a vysídlených osôb. V priebehu roka 2018 nedošlo z hľadiska pokračovania vo fyzickom vytváraní hraníc s odštiepenými územiami k výrazným zmenám, avšak vyskytli sa ďalšie obmedzenia slobody pohybu pre obyvateľov. Abcházskym „de facto“ autoritám sa nepodarilo rozptýliť obavy a zmätok obyvateľov o tom, ktoré dokumenty (nahradzujúce pasy) zostanú v platnosti aj v roku 2019 a ktoré budú môcť použiť na prechod cez administratívne línie. V roku 2018 pôsobilo v misii celkom 7 príslušníkov PZ, pričom na konci roka v nej zostalo 5 príslušníkov. V misii pôsobil aj jeden príslušník OS SR ako vojenský pozorovateľ.

II.1.4 EUAM Ukrajina

Asistenčná civilná misia EÚ na Ukrajine bola zriadená v decembri 2014 a poskytuje pomoc, podporu a poradenstvo ukrajinským autoritám v oblasti reformy civilného bezpečnostného sektora, polície, colných úradov, prokuratúry a súdnictva, vrátane spracovania strategických dokumentov a implementácie reforiem. SR sa do misie zapojila v roku 2018

účasťou 3 príslušníkov PZ.

II.1.5 EUBAM Moldavsko a Ukrajina

Hraničná asistenčná misia EÚ v Moldavsku a na Ukrajine bola zriadená v decembri 2005. Tento projekt Európskej komisie zabezpečuje vládám oboch krajín koordinovanú asistenciu v oblastiach hraničnej polície a colnej správy formou monitoringu, výcviku a vzdelávania. Zabezpečuje kontrolu hranice, colnej správy a obchodných dohôd, ktoré sa majú priblížiť štandardom EÚ. Zlepšuje cezhraničnú spoluprácu medzi pohraničnou a colnou správou oboch strán a ponúka konkrétne odporúčania relevantným orgánom smerujúce k urovnaniu konfliktu v tzv. Podnesterskej oblasti. V roku 2018 pôsobili v misii 3 príslušníci PZ a 2 dvaja colníci, zástupcovia Finančnej správy SR. Ročné pôsobenie jedeného colníka je na žiadosť EUBAM predlžované od 1. decembra 2016 (v súčasnosti do 30. novembra 2019), vzhľadom na jeho pozitívne výsledky pri poskytovaní pomoci moldavským a ukrajinským partnerským službám (colnej správe a pohraničnej strážii) v oblasti colných postupov. Ďalší zástupca Finančnej správy SR pôsobil v misii od 1. decembra 2017 do 30. novembra 2018 a plnil úlohy týkajúce sa procesu harmonizácie colných kontrol, colných a obchodných štandardov a postupov Moldavska s postupmi a štandardami v EÚ.

II.1.6 EUNAVFOR MED SOPHIA Stredozemné more

EÚ rozhodla o zriadení vojenskej námornej operácie v južnej časti centrálného Stredomoria v máji 2015. Hlavným poslaním EUNAVFOR MED Sophia je rozloženie sietí prevádzáčov a narušenie obchodného modelu prevádzáčov a obchodníkov s ľuďmi v Stredozemnom mori a tým aj zníženie celkového počtu nelegálnych migrantov smerujúcich do EÚ cez túto oblasť. Mandát operácie bol postupne rozšírený o tri podporné úlohy: výcvik a monitorovanie líbyjskej pobrežnej stráže a námorníctva; poskytovanie podpory pri vykonávaní zbrojného embarga OSN; a zbieranie informácií súvisiacich s pašovaním ropy. SR pôsobila v roku 2018 v operácii desiatimi príslušníkmi Vojenskej polície MO SR. Príslušníci pôsobili v štruktúre Sea Battalion na lodi nemeckého námorníctva a tvorili tzv. „Boarding team“, zložený z dvoch 5 členných skupín (spolu 10 členov), ktoré v prípade nasadenia súčasne vstupovali na prehľadávanú loď. Z dôvodu maximálnej miery zladenosti a komunikácie bol Boarding team tvorený spravidla príslušníkmi jednej krajiny. V januári 2018 bola vykonaná rotácia príslušníkov, ktorí vykonávali svoje operačné úlohy do 12. mája 2018, kedy bol príspevok SR ukončený.

Misie EÚ – zámer do roku 2019

OS SR plánujú pokračovať v pôsobení v EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine v súlade s mandátom schváleným NR SR a na základe predĺženého mandátu Bezpečnostnej rady OSN z novembra 2018. V súvislosti s reštrukturalizáciou operácie a znižovaním aktivít súvisiacich s budovaním spôsobilostí a vedením výcviku a posilnením prieskumno-spravodajských spôsobilostí, resp. spôsobilostí zameraných na situačný prehľad v operácii, bude v rámci slovenského príspevku nasadená nová spôsobilosť HUMINT od rotácie v apríli 2019 v počte 2 príslušníci. K tejto zmene dôjde v rámci dodržania súčasných počtov nasadeného personálu.

MO SR prejavilo záujem pokračovať v spolupráci s Nemeckom v operácii EUNAVFOR MED SOPHIA aj v budúcnosti. Z toho dôvodu minister obrany SR ešte počas pôsobenia našej druhej rotácie v roku 2018 oslovil spolkovú ministerku obrany Nemecka a po vzájomnej

dohode bol nájdený priestor pre opätovné možné vyslanie nášho príspevku do operácie na loď nemeckých námorných síl v roku 2020, pričom výcvik príslušníkov Vojenskej polície SR sa má uskutočniť na jeseň 2019. Akákoľvek budúca spolupráca s Nemeckom v operácii EUNAVFOR MED SOPHIA bude však podmienená predĺžením platnosti jej mandátu aj v roku 2020. OS SR majú zámer pokračovať v účasti v misii EUMM Gruzínsko vyslaním jedného príslušníka.

Príslušníci PZ budú v roku 2019 naďalej plniť úlohy v rámci prebiehajúcich misií EUBAM Moldavsko a Ukrajina, EUMM Gruzínsko, EULEX Kosovo a EUAM Ukrajina. MV SR sa bude aj s podporou MZVEZ SR snažiť udržať počet príslušníkov PZ v misiách EULEX Kosovo, EUMM Gruzínsko a EUAM Ukrajina. MF SR má spolu s Finančnou správou v roku 2019 záujem o udržanie aktívnej účasti svojich expertov v misiách civilného krízového manažmentu a prípadne aj na posilnení svojich kapacít v kľúčových regiónoch z hľadiska zahraničnopolitických záujmov SR, v rozsahu svojich finančných a personálnych možností.

II.2 Operácie a aktivity NATO

II.2.1 Rozhodná podpora Afganistan (Resolute Support - RS)

Vojenská nebojová operácia Rozhodná podpora (RS) je zameraná na výcvik, poradenstvo a asistenciu pre afganské bezpečnostné inštitúcie. OS SR v nej plnia úlohy na základe Uznesenia NR SR č. 1531 z 11. decembra 2014 a č. 2106 z 12. novembra 2015, s mandátom na vyslanie 66 príslušníkov. V roku 2018 príslušníci slovenského kontingentu (SLOVCON) pokračovali v plnení operačných úloh v provincii Kábul (základňa HKIA, veliteľstvo RS – HQ RS, základňa MOREHEAD) a v provincii PARWAN (základňa BAGRAM Airfield – BAF). Národný podporný prvok zabezpečoval úlohy národného velenia a riadenia, koordináciu plnenia úloh jednotlivých súčastí SLOVCON RS a zabezpečenia ich všestrannej podpory v priestore vojenskej operácie. Dôležitým prvkom bol poradný tím pre špeciálne operácie, plniaci úlohy výcviku, poskytovania odbornej pomoci, asistencie pri plnení operačných úloh a pri rozvíjaní určených spôsobilostí špeciálnych síl Afganskej armády spoločne s americkými a poľskými partnermi. Vo vojenskej operácii RS pôsobil aj príspevok do leteckého poradného tímu spoločne s Armádou Českej republiky so zameraním na teoretické a praktické školenia leteckého technického personálu Afganských vzdušných síl. Príslušníci SLOVCON, zaradení do medzinárodnej zdravotníckej podpory ROLE 1 a ROLE 2 plnili úlohy poskytovania zdravotníckej starostlivosti, hotovostných služieb a hotovostných zásahov MASCAL.

S pravidelnou rotáciou jednotky RS v mesiaci máj 2018 bolo do vojenskej operácie vyslaných 36 príslušníkov OS SR, čím bol počet navýšený o dvoch. Navýšenie sa týkalo prvku SOAT SLOVCON RS a bolo v súlade s plánom navýšenia spôsobilostí OS SR v operácii v nadchádzajúcom období. Celkovo bolo v roku 2018 v štyroch rotáciách do operácie vyslaných 72 príslušníkov OS SR (z toho 3 ženy).

II.2.2 Výcviková poradenská aktivita NATO v Iraku (NATO Training Capacity Building Iraq – NTCB-I)

Hlavným cieľom príspevku OS SR vo výcvikovo poradenskej aktivite NATO v Iraku boli výcvikové aktivity so zámerom poskytnutia asistencie pri budovaní kapacít Irackých bezpečnostných síl (IBS) v požadovaných oblastiach, a to ručného a mechanického

odmínovania a opráv post sovietskej vojenskej techniky. Na princípe „Train-the-Trainer“ (výcvik inštruktorov) bol v roku 2018 vyslaný slovenský príspevok v súlade s Uznesením NR SR č. 880 z 13. októbra 2017 v počte do 25 príslušníkov OS SR. V súlade s požiadavkami v oblasti výcviku (ručné a mechanické odmínovanie) bol vo februári vyslaný slovenský príspevok v počte 19 príslušníkov OS SR do priestoru základne BESMAYAH. Počas jeho pôsobenia bolo realizovaných šesť výcvikových aktivít, kde boli školení príslušníci IBS a následne z nich inštruktori v tejto oblasti. Slovenský výcvikový tím zároveň vykonával pracovnú inštruktaž počas irackých kurzov pre ručné a mechanické odmínovanie. Celkom bolo vyškolených 80 príslušníkov IBS. Slovenský mobilný výcvikový tím odmínovania bol po splnení úloh stiahnutý dňa 26. augusta 2018.

V oblasti výcviku a opráv sovietskej vojenskej techniky bolo vyslaných šesť príslušníkov OS SR vo februári 2018, v súčinnosti s príslušníkmi Armády Poľskej republiky. Celkovo príslušníci OS SR vyškolili 108 príslušníkov IBS na vojenskej základni TAJI. Slovenský mobilný výcvikový tím bol po splnení stanovených úloh stiahnutý 31. októbra 2018. Celkovo bolo v roku 2018 v dvoch rotáciách do NTCB-I vyslaných 25 príslušníkov OS SR. NTCB-I bola na základe rozhodnutia Severoatlantickej rady NATO pretransformovaná na Misiu NATO v Iraku (NATO Mission Iraq - NMI).

II.2.3 Misia NATO v Iraku (NATO Mission Iraq - NMI)

Vojenská nebojová misia NATO v Iraku (NMI) je zameraná na výcvik, poradenstvo a asistenciu pri budovaní kapacít irackých bezpečnostných síl. OS SR plnia v tejto operácii úlohy na základe Uznesenia NR SR č. 1514 zo 4. decembra 2018 v rozsahu do 42 príslušníkov.

II.2.4 Predsunutá prítomnosť (Enhanced Forward Presence - eFP) – Lotyšsko

Hlavná pozornosť príspevku OS SR v rámci eFP bola zameraná na naplnenie nasledovných úloh: uistenie spojencov o platnosti článku 5 Washingtonskej zmluvy o kolektívnej obrane, vrátane posilnenej predsunutej prítomnosti koalíčných jednotiek na území Lotyšska, Litvy, Estónska a Poľskej republiky; výcvik a príprava vojsk na plnenie spoločných bojových úloh v zostave bojového zoskupenia eFP (eFP BG); a účasť na aktivitách eFP BG zameraných na zviditeľnenie prítomnosti NATO v krajinách eFP a vytváranie pozitívneho obrazu o aktivitách eFP. Slovenský príspevok plnil úlohy výcviku v rámci medzinárodného bojového zoskupenia pod kanadským velením na úrovni prápor. Mechanizovaná rota sa zúčastňovala na výcviku zameranom na zladenie jednotlivých činností v spolupráci s inými krajinami v rámci práporného zoskupenia. Počas vyslania sa príslušníci OS SR zúčastnili vojenských cvičení, pričom medzi hlavné patrili FURIOUS AXE 2018 k prevereniu Estónskeho bojového zoskupenia a TOMAHAWK KNOCKING 2018, v rámci ktorého bola preverená zladenosť bojového zoskupenia a schopnosť plánovať bojovú činnosť zoskupenia medzinárodných jednotiek. V roku 2018 bol príspevok OS SR do eFP v Lotyšsku vykonaný v dvoch rotáciách v počte 304 príslušníkov (z toho 8 žien).

II.2.5 Styčný úrad NATO v Kyjeve

Od septembra 2017 pôsobí na Ukrajine v Styčnom úrade NATO v Kyjeve civilný expert MO SR, ktorý koordinuje s ukrajinskou stranou a Styčným tímom agentúry NATO prípravu a realizáciu jednotlivých častí projektu Zvereneckého fondu NATO - Ukrajina pre odmínovanie a odstraňovanie nevybuchnutej munície.

Operácie NATO – zámer do roku 2019

11. februára 2019 bolo ukončené pôsobenie dvoch príslušníkov OS SR v operácii Rozhodná podpora v Afganistane rámci poradného tímu pre vrtuľníky Mi-17 z dôvodu postupného prechodu Afganských bezpečnostných síl na platformy UH-60. Zároveň od novembrovej rotácie OS SR zamýšľajú navýšiť pôsobenie v poradenských tímoch špeciálnych síl (SOAT) vyslaním ďalšieho tímu SOAT. Týmto navýšením dosiahne zastúpenie OS SR v operácii do 50 príslušníkov. OS SR budú pokračovať v účasti v Misii NATO v Iraku na základe mandátu schváleného NR SR. Požiadavka na nasadenie inštruktorov odmiňovania (MTT) nebola zo strany NATO doposiaľ vznesená, avšak MTT je pripravený na nasadenie a plnenie úloh v oblasti Besmayah. OS SR aktuálne spracovávajú zámer budúceho pôsobenia v Predsunutej prítomnosti v Lotyšsku, pričom v roku 2019 plánujú pokračovať spôsobilosťami mechanizovaných jednotiek bez zmien. Následne je výhľadovo zámer až do roku 2025 pokračovať vo vysielaní spôsobilostí mechanizovaných jednotiek, prípadne spravodajských spôsobilostí a delostreleckej podpory.

II.3 Misie OSN

II.3.1 UNFICYP Cyprus

Mierová misia UNFICYP na Cypre bola zriadená v roku 1964 rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 186/1964. Je jednou z najdlhšie aktívnych mierových misií na svete. Jej úlohou je prevencia konfliktu medzi komunitou gréckych a tureckých Cyperčanov na ostrove. Činnosť a aktivity misie sa rozšírili v roku 1974 po vstupe Turecka do konfliktu a následnej tureckej vojenskej intervencii v severnej časti ostrova. Jej hlavnými úlohami je zabrániť návratu ozbrojeného konfliktu, vykonávať dohľad nad dodržiavaním “status quo” na líniiach zastavenia paľby z roku 1974, ktoré tvoria hranice nárazníkového pásma (tzv. buffer zóny) a prispievať k budovaniu dôvery a dodržiavaniu právneho poriadku. Hlavnou operačnou úlohou príspevku OS SR bolo zabezpečenie integrity nárazníkového pásma a udržanie vojenskej rovnováhy. Pri plnení tejto úlohy bol dôraz položený na zabezpečenie nepretržitého patrolovania v priestore zodpovednosti, riešenie vojenských narušení a vyjednávanie od najnižších stupňov velenia. Operačné úlohy v priestore zodpovednosti príslušníkov OS SR – Sektor 4 - boli plnené v úzkej spolupráci s políciou OSN (UNPOL), oddelením OSN pre civilné záležitosti, letkou OSN a stálou zálohou vojenského veliteľa operácie UNFICYP.

Na základe rezolúcie BR OSN č. 2398 z 30. januára 2018 bol zmenený koncept operácie č. 888 na súčasný koncept operácie č. 802, pričom došlo k redukcii celkového počtu personálu v misii. SR sa k 1. septembru 2018 stala jedinou prispievateľskou krajinou (Troop contributing country - TCC) v Sektore 4, kde príslušníci OS SR prevzali pozície po príslušníkoch ozbrojených síl Maďarska, Srbska a Ukrajiny. Z dôvodu prevzatia kompletnej zodpovednosti v Sektore 4 boli navýšené pôvodné počty vysielaných príslušníkov OS SR zo 159 na 243 príslušníkov. V priestore zodpovednosti slovenského kontingentu nedošlo k závažným narušeniam vojenského *status quo*. Naďalej pretrvával trend zvyšovania počtu civilných incidentov voči vojenským. Tým bol kladený zvýšený dôraz na spoluprácu vojenskej zložky v nárazníkovej zóne s políciou UNPOL. Zo zistených záverov z niekoľkých inšpekcií veliteľstva UNFICYP v roku 2018 možno skonštatovať, že príslušníci OS SR pôsobiaci v Sektore 4 a na veliteľstve UNFICYP v Nikózii plnili úlohy v medzinárodnom prostredí na profesionálnej výbornej úrovni o čom svedčia aj výborné ohlasy a hodnotenia zahraničných veliteľov a partnerov. Celkom bolo v roku 2018 do misie vyslaných 230 príslušníkov OS SR

(z toho 20 žien) v dvoch rotáciách.

V roku 2018 pôsobilo v misii celkom 9 príslušníkov PZ. Na konci roka 2018 pôsobili v misii 4 príslušníci PZ. Piata príslušníčka PZ bola nominovaná v októbri 2018 a prijatá v januári 2019. Okrem monitorovania nárazníkovej zóny, príslušníci PZ spolupracovali aj na monitorovaní migrantov, ktorých väčšina bola najmä zo Sýrie a indických krajín narušujúcich nárazníkovú zónu hlavne zo severnej strany Cypru.

II.3.2 UNTSO Golanské výšiny

Pozorovateľská misia OSN na Blízkom východe UNTSO je prvou mierovou misiou OSN, ktorá vznikla v roku 1948. V nadväznosti na vojny v rokoch 1956, 1967 a 1973 v regióne Blízkeho východu prechádzali hlavné úlohy UNTSO menšími zmenami v súvislosti s meniacou sa politickou situáciou. Hlavnou úlohou misie je sledovať a udržiavať bezpodmienečné prímerie nariadené BR OSN až do konečného mierového urovnania a pomôcť stranám v dohľade nad dodržiavaním podmienok dohôd o prímerí z roku 1948, t.j. vykonávať inšpekcie, patrolovanie, pozorovanie a hlásenie aktivít, ktoré môžu viesť k porušeniu dohody o stiahnutí sa medzi Izraelom a Sýriou z roku 1974.

Prioritnou úlohou v priestore pôsobnosti slovenských pozorovateľov na Golanských výšinách (Sýria, Izrael, Libanon) bolo vykonávať inšpekcie, patrolovanie, pozorovanie a hlásenie aktivít, ktoré sú porušením, alebo môžu viesť k porušeniu dohody o stiahnutí vojenských jednotiek medzi Izraelom a Sýriou z roku 1974. Príslušníci OS SR plnili v roku 2018 úlohy vojenských pozorovateľov OSN v skupine OGG-T v Izraeli (team HERMON) a na analytickom oddelení operačného centra misie UNTSO - UNDOF (MIC) bez obmedzení. Rovnako sa podieľali na výcviku nových príslušníkov participujúcich krajín. V roku 2018 pôsobili v misii 2 dôstojníci OS SR z celkového mandátového počtu 5.

II.3.3 MINUJUST Haiti

Misia MINUSTAH bola pôvodne zriadená rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN 1542 z 30. apríla 2004 na podporu vlády pri zabezpečovaní stabilného a bezpečného prostredia. V októbri 2017 bola misia zmenená na MINUJUSTH (misia OSN pre podporu práva na Haiti). Činnosť pracovníkov policajnej časti misie sa sústreďuje prevažne na spoluprácu s veliteľskými funkciami haitskej polície v súvislosti s usmerňovaním vo veciach velenia a manažmentu v Národnej polícii Haiti. Misia ku koncu roka 2018 viedla 53 projektov na posilnenie zákonnosti a zníženie násilia v krajine. Projekty zahŕňajú spoluprácu so súdmi a prokuratúrou, ako aj prácu na strategických plánoch v polícii. Na Haiti pôsobili od začiatku roka 2018 2 príslušníci PZ SR.

Misie OSN – zámer do roku 2019

OS SR majú zámer pokračovať v účasti v misii UNFICYP na Cypre podľa vývoja jej mandátu a v misii UNTSO na Golanských výšinách bez zmien. MV SR plánuje udržať príspevky PZ v misii MINUJUSTH na Haiti v počte 2 príslušníkov a v misii OSN UNFICYP na Cypre v počte 5 príslušníkov. Tento zámer zohľadňuje vývoj bezpečnostnej situácie vo svete a zároveň prispieva k úsiliu a ambíciám SR v oblasti reformy bezpečnostného sektora.

II.4 Misie OBSE

II.4.1 OBSE – Ukrajina

Špeciálna monitorovacia misia na Ukrajine (SMM) pôsobí od marca 2014 na základe žiadosti ukrajinskej vlády a na základe rozhodnutia všetkých 57 účastníckych štátov OBSE. SMM je neozbrojená civilná misia, ktorá je prítomná vo všetkých regiónoch Ukrajiny. Jej úlohou je monitorovanie implementácie všetkých princípov a záväzkov OBSE, Minských dohôd a ďalších dohôd uskutočnených v rámci tzv. Trojstrannej kontaktnej skupiny. MV SR sa do misie zapojilo v máji 2014. V roku 2018 pôsobili v misii 2 príslušníci PZ. Na konci roka 2018 jeden príslušník PZ ukončil svoje pôsobenie. V roku 2018 v misii pracovalo celkovo 12 občanov SR.

II.4.2 OBSE – Macedónsko

Misia bola zriadená v roku 1992 s cieľom zabrániť šíreniu ozbrojeného konfliktu v bývalej Juhoslávii. Úlohou misie je vykonávanie pravidelných monitorovacích návštev miestnych komunit a udržiavanie komunikačnej siete s politickými predstaviteľmi, členmi občianskej spoločnosti, náboženskými vodcami a orgánmi presadzovania práva. Misia pracuje s úradmi a napomáha zavádzať integrovaný vzdelávací systém, buduje kapacity štátnych úradníkov v súlade s medzinárodnými demokratickými normami a zásadami. Pomáha tiež pri presadzovaní práv menšín formou vzdelávacích projektov policajtov a pomáha justičným orgánom pri ich reformnom procese. V misii pôsobila v roku 2018 jedna civilná expertka SR.

II.4.3 OBSE – Srbsko

Misia bola založená v januári 2001. Jej mandát stanovuje kľúčové oblasti činnosti ako sú pomoc hostiteľskej krajine a jej spoločnosti pri posilňovaní demokratických inštitúcií, reforme polície a rozvoji slobodných médií. Misia bola pôvodne pomenovaná "Misia OBSE v spolkovej krajine Juhoslovanská republika ", neskôr bola v roku 2003 premenovaná na "Misia OBSE pre Srbsko a Čiernu Horu " a v roku 2006 ukončením štátneho zväzu Srbska a Čiernej Hory na "Misia OBSE v Srbsku". V misii pôsobila v roku 2018 jedna civilná expertka SR.

II.4.4 OBSE – Albánsko

Prítomnosť OBSE v Albánsku bola zriadená v roku 1997. Jej aktivity sú zamerané na kontrolu zbrojenia, pomoc pri voľbách, boj proti korupcii, ľudské práva, legislatívu, súdnictvo a pôsobenie médií. V rámci prítomnosti OBSE v Albánsku pôsobila v roku 2018 jedna civilná expertka.

Misie OBSE – zámer do roku 2019

PZ plánuje v roku 2019 naďalej vyvíjať úsilie o navýšenie príspevkov v misiách OBSE, čo taktiež súvisí s úlohou SR, ktorá v roku 2019 predsedá OBSE. Pôsobenie slovenských civilných expertov v misiách OBSE nepredstavuje žiadne priame náklady pre štátny rozpočet SR, nakoľko sú finančne odmeňovaní z prostriedkov OBSE.

III. Reforma bezpečnostného sektora, rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

III.1 Aktivity na podporu reformy a správy bezpečnostného sektora

Pokračujúce angažovanie sa SR v pozícii lídra v agende reformy bezpečnostného sektora (*d'alej len „SSR“*) na pôde OSN sa potvrdilo aj v roku 2018. Vývoj agendy v spektre medzinárodných organizácií potvrdzuje relevantnosť tejto témy aj po viac ako desaťročí od prvej otvorenej debaty na pôde BR OSN pod predsedníctvom SR. SR aj v r. 2018 opäť spolupracovala s viacerými medzinárodnými organizáciami a partnermi ako Africká únia (AÚ), OBSE, Svetová banka (SB) a Centrum pre demokratickú kontrolu ozbrojených síl v Ženeve (DCAF). SR je aktívna aj pri poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) v Afrike, kde je SSR dôležitou súčasťou reformných procesov viacerých krajín, vrátane Stredoafrickej republiky, Mali, Gambie či Etiópie. SR v roku 2018 podporovala procesy SSR a finančne prispela do medzinárodných inštitúcií a neziskových organizácií a inštitúcií zastrešujúcich oblasť SSR.

Rok 2018 bol z hľadiska agendy SSR na pôde OSN významný z dôvodu viacerých politických, diplomatických, ale aj odborných aktivít. Vlajkovým podujatím bol okrúhly stôl na vysokej úrovni k úlohe SSR v rámci konceptu budovania a udržiavania mieru v apríli 2018. Predseda 72. zasadnutia VZ OSN M. Lajčák v úvodnom prejave zdôraznil niekoľko priorít pre budúcnosť efektívnych procesov SSR, vrátane silného národného vlastníctva, regionálnej spolupráce, udržateľného financovania, súdržného prístupu a spolupráce. Zástupkyňa GT OSN A. Mohammed podčiarkla význam SSR ako súčasti mandátov mierových operácií OSN a ocenila prínos reformných procesov pri stabilizácii post-konfliktného prostredia, ale aj v rámci prevencie konfliktov. Diskusie v rámci prvých dvoch podujatí vo forme expertných panelov sa zameriavali predovšetkým na dôležitosť posilňovania národného vlastníctva procesov SSR, inkluzívneho prístupu naprieč celým spektrom spoločnosti, inovatívne partnerstvá a udržateľné financovanie aktivít SSR. Medzi panelistami vystúpili viacerí vysokí politickí predstavitelia vrátane prezidenta Stredoafrickej republiky, bývalého prezidenta Východného Timoru a podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí Belgicka, ako aj predstavitelia významných medzinárodných inštitúcií, medzi inými AÚ, EÚ, OBSE a SB. Hlavným cieľom v poradí tretieho podujatia bolo zdôrazniť dôležitosť výziev týkajúcich sa SSR v kontexte udržateľného mieru.

Skupina priateľov OSN pre SSR (GoF SSR) bola aktívna i v priamej spolupráci s AÚ. V júli 2018 sa z iniciatívy spolupredsedov uskutočnilo rokovanie s komisárom AÚ pre mier a bezpečnosť veľvyslancom S. Cherguim, počas ktorého vyjadrili stáli predstavitelia SR a JAR silnú podporu organizovaniu 2. Afrického fóra pre SSR (prvé fórum sa konalo v novembri 2014 v Addis Abebe), ktoré sa uskutočnilo v dňoch 22. - 24. októbra 2018 v Addis Abebe. Hlavný dôraz podujatia bol kladený na kontinentálne vlastníctvo procesov a posilnenie koordinačných mechanizmov pomoci pre Afriku v oblasti SSR. Slovenský zástupca na 2. Africkom fóre k SSR, veľvyslanec M. Hacek, vystúpil v rámci 5. panelu - multilaterálne a bilaterálne partnerstvo pre podporu SSR v Afrike. Fórum sa skončilo prijatím záverov, ktoré by mali vytvoriť nosnú líniu aktivít na nadchádzajúce obdobie.

Významným momentom v oblasti spolupráce s medzinárodnými organizáciami bolo v roku 2018 stretnutie GoF pre SSR k úlohe a inštitucionálnym skúsenostiam OSN, AÚ, EÚ a OBSE pri podpore národných procesov SSR. Základom diskusie sa stalo predstavenie prelomovej publikácie ženevského centra DCAF 13.12.2018 (*"Mapping Study on Multilateral Support to SSR"*), ktorá empiricky zmapovala komparatívne výhody a potenciál partnerskej spolupráce OSN s regionálnymi organizáciami, ktorej kľúčové zistenia prezentoval riaditeľ DCAF-u a zástupcovia OSN, EÚ, AÚ a OBSE so spolu-autorským podielom. Stretnutie potvrdilo narastajúcu potrebu koordinácie aktivít SSR regionálnych a sub-regionálnych

organizácií a rozširovania ich spolupráce s OSN, osobitne na pozadí prebiehajúcej reformy OSN zacielenej na zlepšenie jej výkonu v teréne. O prebiehajúcich reformách a úlohe SSR v oblasti mieru a bezpečnosti brífoval riaditeľ tranzičného tímu GT OSN a zástupca riaditeľa Krízového centra UNDP, ktorí poukázali na účel fúzie operačných a politicko-plánovacích činností OSN v novej regionalizovanej štruktúre Sekretariátu OSN, ktorá od 17.12.2018 vstúpila do pilotnej fázy. SP SR veľvyslanec M. Mlynár vyzdvihol inštrumentálnu úlohu GoF SSR pri formovaní politického dialógu o SSR a dôležitosť jej miesta v prioritných oblastiach prevencie konfliktov a udržiavania mieru.

V roku 2019 GoF pre SSR plánuje (pravdepodobne v apríli) zorganizovať spolu so Sekretariátom OSN stretnutie dvoch skupín priateľov OSN: GoF pre SSR a GoF pre rodovú paritu, ktorej predsedajú Ghana a Katar. Pôjde o podujatie na vysokej úrovni za podpory viacerých partnerov: AÚ, EÚ, OBSE, DCAF a FBA (*Folke Benadotte Academy*). Okrem stretnutí a podujatí venovaných skúsenostiam a výzvam v oblasti SSR v konkrétnych krajinách, GoF SSR zorganizuje brífing o postavení SSR v novej štruktúre OSN pre mier a bezpečnosť za účasti námestníčky GT OSN pre politické záležitosti a budovanie mieru a námestníka pre mierové operácie.

Na pôde OBSE patrí podporovanie a presadzovanie témy reformy a riadenia bezpečnostného sektora (SSG/R) medzi dlhodobé priority zahraničnej politiky SR a tiež angažovania sa SR v OBSE. V roku 2018 boli aktivity SR v tejto oblasti zamerané na prípravu predsedníctva SR v OBSE, ktorého jednou z priorít je SSG/R. Za účelom koordinácie stanovísk a aktivít účastníckych štátov OBSE bola v roku 2014 vytvorená Skupina priateľov (GoF) OBSE pre SSG/R, ktorej stálym predsedom je od jej vzniku SR. GoF má v súčasnosti 29 stálych členov a ďalších podporovateľov, ktorí sa zúčastňujú aktivít GoF na pravidelnej báze. GoF v priebehu roka zasadala dva krát, pričom SR popri zasadnutiach organizovala množstvo bilaterálnych a skupinových konzultácií s cieľom získania podpory pre predsedníctvo SR v OBSE v tejto oblasti.

SR podporuje systematické zaradovanie SSG/R do agend rokovaní existujúcich formátov OBSE. Téma SSG/R bolo venované spoločné zasadnutie Stálej rady a Fóra pre bezpečnostnú spoluprácu, Bezpečnostného výboru ale aj Stredomorskej kontaktnej skupiny (MCG) v rámci predsedníctva SR v MCG. Účasť na vysokej úrovni najmä na spoločnom zasadnutí Stálej rady a Fóra pre bezpečnostnú spoluprácu, dvoch pravidelne zasadaúcich orgánov OBSE s rozhodovacou právomocou, ilustrovalo zvýšené uznanie SSG/R a jeho relevanciu pre OBSE (asistent Generálneho tajomníka OSN pre právny štát a bezpečnostné inštitúcie, riaditeľka Kancelárie OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva, vedúci misie OBSE v Srbsku a Stály predstaviteľ SR pri OSN v New Yorku). Stretnutie vyzdvihlo multidimenzionálny charakter SSG/R a tiež potrebu reflektovať vývoj v oblasti SSG/R v ostatných multilaterálnych organizáciách aj v kontexte OBSE.

MZVEZ SR bolo v roku 2018 po druhý krát hostiteľom Výročného stretnutia kontaktných osôb pre SSG/R zo sekretariátu a misií OBSE (pozn.: prvé stretnutie kontaktných osôb pre SSG/R v Bratislave sa uskutočnilo v roku 2014 za účasti štátneho tajomníka MZVEZ SR). SR sa spolu s OBSE a UNODC podieľalo na organizácii regionálneho workshopu na tému prepojenia SSG/R a nadnárodného organizovaného zločinu, ktorý sa uskutočnil v novembri 2018 v Minsku. Významným momentom v oblasti rozvoja normatívnej základne OBSE k téme SSG/R bolo prijatie rezolúcie Parlamentného zhromaždenia OBSE k SSG/R, ktorá bola prijatá na zasadnutí v Berlíne v júli 2018. Rezolúcia potvrdila významné miesto SSG/R v aktivitách OBSE a vyzdvihla potrebu zintenzívnenia úsilia pri rozvoji strategického prístupu OBSE k

SSG/R. Vyvrcholením aktivít SR na podporu SSG/R bola v roku 2018 príprava a koordinácia spoločného vystúpenia GoF, ktoré SR prezentovala na Ministerskej rade v Miláne. SR takto prezentovala celkom päť spoločných vyhlásení na Ministerských radách od roku 2014, pričom v roku 2018 vyhlásenie podporilo 35 účastníckych štátov OBSE.

Cieľom predsedníctva Slovenskej republiky v OBSE v roku 2019 bude pokračovať v dlhodobom úsilí zameranom na posilnenie koherentného a koordinovaného prístupu výkonných štruktúr OBSE k podpore národných procesov SSG/R. Aktivity SR sú vo významnej miere podporované sekretariátom OBSE a Ženevským centrom pre demokratickú kontrolu ozbrojených síl (DCAF).

III.2 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

SR pokračovala v roku 2018 v uplatňovaní teritoriálnych a sektorových priorít definovaných v Strednodobej stratégii rozvojovej spolupráce SR na roky 2014-2018 a aktívne využívala nástroje rozvojovej spolupráce v zmysle zákona o rozvojovej spolupráci. Pozornosť bola venovaná programovým krajinám ako Keňa a Moldavsko, v ktorých naša pomoc prioritne smerovala do oblastí vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, poľnohospodárstva, vodného hospodárstva a na dobrú správu vecí verejných. V rámci programu odovzdávania transformačných a expertných skúseností bola spolupráca realizovaná v regiónoch západného Balkánu a Východného partnerstva. MZVEZ SR v roku 2018 disponovalo sumou 7,2 mil. eur určenou na rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc.

Rok 2018 bol rokom prípravy novej Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019-2023, ktorá prihliada aj na výsledky partnerského hodnotenia SR zo strany Výboru OECD pre rozvojovú pomoc (OECD Peer Review). Hodnotitelia OECD konštatovali, že značka SlovakAid má napriek obmedzeným administratívnym a rozpočtovým možnostiam potrebnú vizibilitu, dobrú reputáciu a vysoký stupeň profesionality. Zároveň predložili SR viaceré odporúčania pre ďalšie zlepšenie systému rozvojovej spolupráce SR, vrátane odporúčania na postupné zvyšovanie podielu rozvojovej spolupráce na HND na úroveň 0,33% HND v roku 2030.

Rok 2018 bol tretím rokom prípravy a implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorú v roku 2015 prijalo medzinárodné spoločenstvo na globálnom rozvojovom samite v New Yorku. V máji 2018 vláda SR schválila šesť národných priorít implementácie Agendy 2030 a následne v júli 2018 sa SR zaradila medzi prvých 67 krajín, ktoré na pôde OSN prezentovali svoju dobrovoľnú správu o pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja.

Veľkú snahu v oblasti multilaterálnej spolupráce SR vyvíjala smerom k zabezpečeniu adresnej účasti na čerpaní rozvojových fondov a nástrojov EÚ, do ktorých SR prispieva. Rovnako dôležitým bol v roku 2018 rozvoj partnerstiev s medzinárodnými organizáciami a zahraničnými donormi pôsobiacimi v oblasti rozvojovej spolupráce, ako sú napr. Rozvojový program OSN (UNDP), Detský fond OSN (UNICEF), Nemecká spoločnosť pre medzinárodnú spoluprácu (GIZ) alebo Agentúra USA pre medzinárodný rozvoj (USAID), či Medzinárodná organizácia pre vzdelanie, vedu a kultúru (UNESCO).

Od roku 2015 poskytovanie pomoci výrazne ovplyvnila utečenecká a migračná kríza, ktorá v systéme rozvojovej spolupráce poukázala na potrebu užšieho prepojenia rozvojových aktivít s humanitárnou pomocou, osobitne v kontexte pretrvávajúcich kríz (protracted crisis). SR sa sústredila na podporu krajín Blízkeho východu a Afriky so zámerom riešiť primárne

príčiny migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu. V súvislosti s migračnou krízou SR prehodnotila rozsah a spôsob výkonu vládnej štipendijnej politiky a poskytla štipendiá viacerým občanom z krajín postihnutých konfliktmi, čím zároveň pokračovala v naplňaní svojho záväzku z tzv. Obamovho samitu (2016) a záväzku zo Svetového humanitárneho samitu, na ktorom deklarovala dodatočné záväzky na riešenie migračnej a utečeneckej krízy.

V priebehu roka 2018 pokračovala SR v poskytovaní humanitárnej pomoci krajinám a ich obyvateľom, ktorí boli postihnutí živelnými pohromami, alebo sa stali obeťami vojnových konfliktov v Sýrii, Iraku alebo na Ukrajine. Celkovo poskytlo MZVEZ SR humanitárnu pomoc vo výške 13,6 mil. eur. Prostriedky boli poskytnuté vo forme materiálnej, resp. finančnej humanitárnej pomoci a humanitárnych projektov v Iraku, Afganistane, Palestíne, Libanone, Sýrii, Južnom Sudáne, Bosne a Hercegovine, Kazachstane, Grécku a Indonézii. SR pravidelne prispieva do multilaterálnych organizácií a v roku 2018 poskytla významné čiastky aj do zvereneckých fondov (2,3 mil. eur do Finančného nástroja EÚ pre utečencov v Turecku; 8,75 mil. eur do Núdzového zvereneckého fondu EÚ pre stabilitu a riešenie príčin nelegálnej migrácie a vysídlených osôb v Afrike).

SR sa usilovala o zvyšovanie koordinácie rezortov a ďalších aktérov zapojených v rámci Mechanizmu poskytovania humanitárnej pomoci SR, vrátane procesu registrácie leteckého záchranárskeho modulu. Registráciou došlo k naplneniu jedného zo záväzkov ku ktorým sa SR zaviazala na Svetovom humanitárnom samite v Istanbuli v máji 2016. Tento modul bol historicky po prvýkrát ponúknutý koordinačnému centru EÚ pre krízové situácie. MV SR poskytlo v roku 2018 materiálnu humanitárnu pomoc v objeme 294 996,71 eur. Išlo o viac ako 16 ton materiálu, ktorý smeroval do Bosny a Hercegoviny, Kazachstanu, Iraku, Afganistanu a Indonézie.

Rozvojová spolupráca bude v roku 2019 zameraná na podporu projektov na odstraňovanie príčin migrácie, zlepšenie sociálnych podmienok, vzdelanie mladých ľudí v spolupráci s lokálnymi mimovládami alebo medzinárodnými partnermi v krajinách Afriky (Keňa, Etiópia, Líbya) a tiež v štátoch Blízkeho východu, ktorý čelí vojnovým konfliktom a ich dôsledkom. SR bude venovať zvýšenú pozornosť rozvoju nových vzťahov spolupráce a partnerstva EÚ s Afrikou na základe plánu predloženého predsedom EK. Pokračovať budú bilaterálne kontakty v oblasti rozvojovej spolupráce so Spojenými štátmi americkými, s ktorými bolo v r. 2018 podpísané Memorandum o spolupráci medzi MZVEZ SR s rozvojovou agentúrou Spojených štátov amerických (USAID). SR sa v roku 2019 zameria na implementáciu uvedeného memoranda formou realizácie rozvojových projektov v regióne západného Balkánu a v krajinách Východného partnerstva.

Poskytnutie materiálnej humanitárnej pomoci MV SR do zahraničia v roku 2018

Rok	Krajina	Udalosť	Druh pomoci	Objem pomoci v eur	Hmotnosť v kg
	Irak	WHO Erbil/IQ	MV SR elektrocentrály, elektrické ohrievače, postele, karimatky, spacie vaky, prikrývky, plastový riad – 54 369,04 eur; MZVEZ SR anesteziologické prístroje a servo ventilátory – 152 510,00	212 759,04	7 961,72

2018			eur; Tesco - detská skladačka 5 880,00 eur.		
	Indonézia	National Disaster Management agency	12 ks stanov	13 896,00	984,00
	Kazachstan	Detský domov v meste Kapčigaj/Kazachstan	detské oblečenie a detské stavebnice	948,34	252,96
	Bosna a Hercegovina	ČK Novo Goražde ČK Bihač	stany, prikrývky, karimatky, spacie vaky a elektrocentrály, lekárničky, detské oblečenie a hygienické balíčky	45 361,33	6 748,37
	Afganistan	Škola Mazār-e Sharīf	školské uniformy 540 ks	22 032,00	600,00

Spolu: 294 996,71 eur

IV. Financovanie

Na zabezpečenie účasti v aktivitách MKM vynaložila SR v roku 2018 celkovo 37 200 837,64 eur, z toho z rozpočtovej kapitoly MO SR 32 167 449,29 eur, z rozpočtovej kapitoly MV SR (PZ) 1 123 631,00 eur a z rozpočtovej kapitoly MF SR 54 753,00 eur. V porovnaní s rokom 2017 ide o navýšenie o 8 658 290,47 eur. Z rozpočtovej kapitoly MZVEZ SR neboli v roku 2018 vynaložené financie na účasť expertov v aktivitách MKM, rezort však alokoval finančné príspevky do medzinárodných operácií OSN vo výške 3 855 004,35 eur.

Záver

V poradí siedma správa o pôsobení SR v MKM poskytuje komplexnú informáciu o zapojení SR do operácií, misií a aktivít MKM prostredníctvom všetkých príspevkov, t.j. príslušníkov OS SR, Policajného zboru SR, Finančnej správy SR, zástupcov MZVEZ SR, MO SR a civilnej sféry. Spolupráca príslušných rezortov SR sa uskutočňovala na rôznych úrovniach s využitím operatívnej komunikácie za účelom čo najefektívnejšieho využitia dostupných ľudských, materiálnych a finančných zdrojov. Cieľom SR je napomáhať prevencii, riešeniu a odstraňovaniu následkov konfliktov, kríz, priemyselných a prírodných katastrof vo svete a prispieť k stabilizácii a následnému rozvoju dotknutých oblastí.

SR sa v roku 2018 zapojila celkovo do 18 aktivít MKM, a to v rámci EÚ (6), NATO (5), OSN (3) a OBSE (4). SR pôsobila predovšetkým v oblastiach svojho prioritného zahranično-politického záujmu, t.j. na západnom Balkáne, v krajinách Východného

partnerstva, a tiež v Afganistane, Iraku, na Cypre, Blízkom východe a Haiti. SR tiež aktívne prispela k prevencii nelegálnej migrácie v oblasti Stredozemného mora.

V roku 2018 pôsobilo v aktivitách MKM celkom 960 príslušníkov OS SR (z toho vyslaných bolo 695 príslušníkov), ktorí svojim zodpovedným a profesionálnym prístupom k plneniu úloh potvrdili dobré meno OS SR v zahraničí a úspešne na výbornej úrovni splnili stanovené úlohy v zložitom bezpečnostnom prostredí. Jeden civilný expert MO SR a dvaja colníci Finančnej správy SR pôsobili na Ukrajine. V roku 2018 sa v misiách vystriedalo celkom 32 príslušníkov PZ. Siedmi príslušníci PZ boli odmenení udelením čestnej medaily Generálneho tajomníka sekretariátu Rady EÚ a šiesti medailou za službu mieru udelenou Generálnym tajomníkom OSN.

Zapájanie sa SR do aktivít MKM bude v roku 2019 pokračovať v súlade so Zameraním zahraničnej politiky SR na rok 2019. V príslušných rezortoch štátnej správy prevláda ambícia udržať, prípadne navýšiť príspevky SR v misiách a operáciách MKM, v závislosti od finančných a personálnych možností. Za účelom prípravy a vysielania civilných expertov je potrebné klásť osobitný dôraz na personálnu politiku potenciálnych vysielajúcich subjektov a systematické vyčleňovanie zdrojov a kapacít v rámci relevantných orgánov štátnej správy. Taktiež je potrebné hľadať možnosti pre zapojenie sa do aktivít na podporu budovania a posilňovania kapacít právneho štátu. V tomto kontexte Generálna prokuratúra SR vedie zoznam pripravených expertov a zároveň plánuje finančné krytie.

V roku 2019 bude prebiehať príprava Národného implementačného plánu v oblasti civilného krízového manažmentu EÚ (tzv. civilný NIP), ktorý je súčasťou implementácie tzv. „civilného kompaktu“ schváleného Radou EÚ v novembri 2018. MV SR sa v roku 2019 bude naďalej snažiť pripraviť a udržať deklarované príspevky nasadené v aktivitách MKM, bude spolupracovať na aktualizovaní databázy expertov v oblasti civilného krízového manažmentu a udržiavať medzinárodné vzťahy v rámci vzdelávania, výcviku a spolupráce s krajinami EÚ.

Angažovanosť SR v aktivitách MKM je prirodzenou súčasťou procesu zaručovania jej bezpečnosti a taktiež dôležitou úlohou z hľadiska plnenia medzinárodných záväzkov. Ostáva preto naďalej jednou z priorít vonkajšieho pôsobenia SR.